

La cara B de Girona

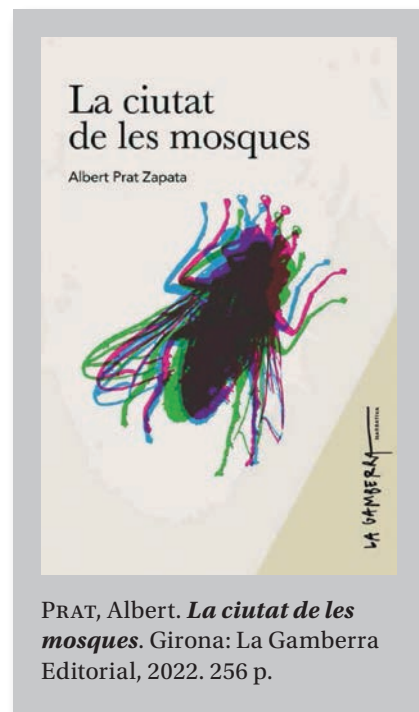
Text > JORDI DAUSÀ MASCORT

S'ha escrit molt sobre Girona. La majoria d'autors es rabegen en el tòpic (que segurament és cert) de la desolació grisa i clerical, la Girona castanyera i plujosa d'abans, contraposada a la Girona d'ara, primaveral, plena de llum, de gelats i de colors. Però tot i tractar-se d'una ciutat tan fotogènica, literària i presumida, costa trobar llibres amb cara i ulls en els quals Girona tingui protagonisme per si mateixa, i no sigui un simple marc on passa l'acció. I encara costa més trobar gent que parli de la cara B de la ciutat. La ciutat que ni tan sols els habitants no veuen a primer cop d'ull, perquè s'estimen més obviar-la, o perquè estan massa enlluernats i cofois amb les cafeteries per a ciclistes i les franquícies. Albert Prat (Girona, 1978) és l'encarregat de donar veu als carreterots i els cràpules de la ciutat, i ho fa amb *La ciutat de les mosques*, de l'editorial La Gambera.

Parlem d'un recull de relats en què Girona (i en menys mesura, Salt) tenen un protagonisme indiscutible. Els contes giren entorn dels rodamons de La Sopa, les trobades clandestines i sòrdides a la Devesa, les drogues i els immigrants il·legals que sovintegen els parcs. Dones boges, homes *pagafantes*, camells, escriptors en pràctiques,

parelles en crisi, massatgistes xineses, drogues i alcohol. També mossens i biblioteques, potser per entroncar amb la famosa Girona planiana. Amb tots aquests elements —i encara molts d'altres que he d'obviar per qüestions d'espai— l'escriptor teixeix un tapís divertidíssim, inconformista i original. I ho fa amb un estil eficient i sense gaire concessions literàries, que és el que s'ha de fer servir quan es parla dels perdedors més enfonsats. El llibre té una banda sonora pròpia, i cada conte es relaciona amb una cançó, la majoria de les quals clàssics del rock, que lliguen perfectament amb l'esperit del llibre. Gràcies a detalls com aquest, al bon fer de Prat i a un disseny gràfic acurat, *La ciutat de les mosques* adquireix el to homogeni que haurien de tenir tots els reculls de contes, i que a molts els manca. El fet que molts contes siguin protagonitzats pel mateix narrador-autor els dona aquell to de versemblança i veritat imprescindible en una narració que també vol ser una crònica o un testimoni.

La ciutat de les mosques és original perquè defuig la Girona de postal, les cases de l'Onyar, l'Eixample benestant i els racons més bucòlics del Call. En canvi, ens col·loca davant d'una col·lecció de dissorts ben galdosa. Es

PRAT, Albert. *La ciutat de les mosques*. Girona: La Gambera Editorial, 2022. 256 p.

tracta d'una òpera prima sorneguera i original, una proposta que és una plantofada als morros de la finor gironina. Una bona estona assegurada, sobretot si es llegeix en una terrassa de la ciutat de les mosques, veient la vida com passa.

Els goigs d'ahir perviuen avui

Text > LAURA REIXACH

«Vós que en coses excusades mostràreu tan bell instint, guardeu-nos de raconades, oh, magnànim Felip Quint!» Aquests versos, que amb la seva gens dissimulada referència escatològica ens fan somriure per sota el nas, són els primers versos dels *Goigs en llaor de Felip V, inventor del número 100*, uns goigs vuitcentistes conservats al fons de goigs de la catedral de Girona. Goigs, goigs, goigs. Un enigma que aviat deixarà de ser-ho.

Els goigs són unes composicions poètiques editades en fulls solts que majoritàriament estaven dedicats a la

verge, als sants o als màrtirs, però que, a vegades, com ara els que acabem de citar, es dedicaven a personatges molt menys bondadosos. Submergir-se en *Els goigs* de Pep Vila ens permet descobrir tota aquesta riquesa d'anècdotes i curiositats del món que ens va precedir i que, imbuïts com estem d'una certa arrogància cap a les formes de vida anteriors, menystenim a la lleugera.

Inicialment, l'obra pot semblar feixuga pel volum d'informació que atressora, ja que gairebé amb una voluntat que podem qualificar d'enciclopèdica, l'autor ens descobreix amb generositat

i dedicació fins al detall més nimi que envolta la creació, l'ús i el propòsit dels goigs. Malgrat tot, però, quan el lector es va endinsant en els diferents capítols que configuren el volum, aquesta abundor de referències es revela aclaridora, ja que ens permet assolir una comprensió molt més àmplia del paper que, durant segles, han tingut els goigs en la cultura popular. No hem d'oblidar que són uns textos dels quals ja es té referència, a Catalunya, al segle XIV, i que encara ara perviuen.

La tasca tossuda, tenaç i exemplar portada a terme per Vila ha donat

Elegància i sobrietat

Text > JOSEP PASTELLS

Molts dels detractors dels microrelats acostumen a dir que reflecteixen el declivi de la capacitat lectora, la incapacitat de mantenir una concentració sostinguda. També n'hi ha que lamenten que, des del punt de vista literari, els textos hiperbreus representen un empobriment, una pèrdua de qualitat. Aquestes opinions, basades en judicis genèrics i qüestionables, poden ser encertades en molts de casos, però com a norma universal no són gens creïbles. Cada microrelat, cada llibre de microrelats, ha de ser jutjat després d'haver-lo llegit. És el cas de l'obra que ens ocupa, *De res, massa*, un recull amb què Josep M. Sansalvador (Girona, 1965) demostra que la concisió narrativa no és incompatible amb la capacitat d'enganxar el lector. El llibre conté trenta-quatre microrelats i un conte breu («L'escola d'Olot») que, en conjunt, malgrat la seva lògica irregularitat, porten a l'extrem el desig de dir molt amb poc; de sorprendre, estremir o divertir amb la mínima quantitat de recursos.

En contra del que sostenen els detractors dels microrelats, Sansalvador obliga el lector a estar molt atent, l'incita a pensar, l'empeny a rellegir cada text amb l'esperança d'obtenir nous

resultats amb cada relectura. Una de les seves armes més esmolades és l'enginy, la capacitat d'imaginar situacions insòlites. «Després de rigores proves i anàlisis en dejú, li van diagnosticar una elevada concentració de metàfores a les artèries i una poc tranquil·litzadora presència d'epítets i oxímorons als sediments, que aconsellaven posar-se en tractament sense més dilació», diu d'un lector empedreït que, després de desintoxicar-se, acabarà formant part de «la facció més extremista dels senselletes militants». L'autor també recorre sovint a descripcions àcides i burletes del *modus vivendi* occidental, com quan resumeix en tretze línies desprietades unes vacances en què les meduses i els nens empipadors comparteixen protagonisme amb el vi rosat, la llagosta i la imminència de la tornada a la feina. Al llibre hi abunden, a més, les històries divertides, plenes de contrastos, com el que s'estableix al microrelat «Bugada» entre la ingenuïtat d'un personatge i el pragmatisme dels altres. L'elegància de l'estil, l'atenció als detalls i les càrregues de profunditat afavorides per la contenció i la precisió de la prosa formen un recull en què l'equilibri que assoleix en justifica plenament el títol, manllevat de la locució llatina

com a fruit aquest nou volum de la col·lecció «Quaderns de la Revista de Girona», un estudi rigorós i exhaustiu dels goigs propis de les comarques gironines. Sens dubte, Vila, amb la seva passió pel tema, ens fa adonar de la importància etnològica d'aquests textos, així com de l'amplitud de coneixements que ens poden transmetre. Des de qüestions d'índole lingüística, toponímica o geogràfica, fins a temes més artístics, com són la tipografia i l'ornamentació usades en la impressió d'aquestes composicions poètiques o la mètrica, l'estil i la melodia.

I com citava al principi, recordeu aquests versos: «Guardeu-nos de raconades, oh, magnànim Felip Quint!» (els burlescs *Goigs en llaor de Felip V*, que en algunes llars catalanes tenien penjats darrere la porta de la comuna, per fer-los memòria dels greuges rebuts). I, si us pica la curiositat, a banda de llegir-los al magnífic volum que és *Els goigs* de Pep Vila, també podeu escoltar-los en la versió musicada que en va fer el grup de folk Coses al seu disc *Ara és demà*.

I ahir és avui, perquè conèixer el passat és el primer pas per entendre el present.

SANSALVADOR, Josep M.
De res, massa. Barcelona:
Tèmenos Edicions, 2022. 93 p.

escrita al frontispici del temple d'Apol·lo a Delfos: «Ne quid nimis», és a dir, 'De res, massa'. Són, en definitiva, uns microrelats sempre suggeridors que mereixen ser llegits amb atenció. Com el més breu de tots, «Col fermentada», que reproduïm sencer en homenatge pòstum al protagonista d'un dels contes tradicionals més coneguts: «Les restes del pobre Patufet aparegueren a Estrasburg, en una llauna de xucrut, acompanyant les salsitxes alsacianes».

VILA, Pep. *Els goigs*.
Girona: Diputació de Girona,
2023. 96 p.